

Janez Janša, predsednik vlade

Vlada Republike Slovenije

Marjan Dolinšek, državni sekretar

Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije

Dr. Simona Kustec, ministrica

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Ljubljana, 22.5.2020

Št.: D33/20

Zadeva: Slovenci smo telesno dejaven narod. Do kdaj še?

Zveza: Predvidene spremembe Letnega programa športa 2020

Spoštovani predsednik Vlade Republike Slovenije, g. Janez Janša,
spoštovani državni sekretar za področje izobraževanja in športa, g. Marjan Dolinšek,
spoštovana ministrica za izobraževanje, znanost in šport, dr. Simona Kustec,

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je dne 13. 03. 2020 objavilo Javni razpis za izbor izvajalcev letnega programa športa na državni ravni v Republiki Sloveniji v letu 2020. **Predvidena finančna sredstva za sofinanciranje vsebin ter razvojnih in strokovnih nalog v športu so znašala 22.398.795 EUR.** Strokovni svet Republike Slovenije za šport (SSRSŠ) je na svoji dopisni seji z dne 18. 05. 2020 podal pozitivno mnenje k predlogu sprememb, **in sicer znižanje sredstev za šport na 18.740.995 EUR, kar je približno 16% (3.658.000 EUR) sredstev manj.**

Največji rezi se poznajo na področju drugega stebra športa (ne-tekmovalni šport oz. šport za vse), saj se sredstva za programe športa invalidov (25.000 EUR), športa starejših (10.000 EUR), občstudijske športne dejavnosti (80.000 EUR) in športne rekreacije (280.000 EUR) ukinjajo, kajti predvideno je 0,00 EUR za tovrstna področja. Drugi večji rez je na področju investicij v športno infrastrukturo, in sicer iz 3.638.000 EUR na 360.000 EUR.

Na drugi strani pa se sredstva za vrhunski šport - postavka priprave in nastopi državnih članskih reprezentanc ohranja v enakem obsegu (5.504.410 EUR), kljub znanemu dejstvu, da se zaradi epidemije dejavnosti niso izvajale (najmanj) dva meseca. Torej lahko zaključimo, da se je to področje »nagrnilo« z indeksom 116,70 (kar bi v sredstvih pomenilo 919.236 EUR). Povečujejo se tudi sredstva za delovanje športnih organizacij, in sicer se je postavka za nacionalne panožne športne zveze povečala za dodatnih 482.000 EUR (597.900 EUR -> 1.079.900 EUR), za delovanje nacionalnih športnih zvez na področju športne rekreacije in na področju študentskega športa pa skupno za 28.000 EUR (posamezna postavka iz 16.000 EUR -> 30.000 EUR).

Na Športni uniji Slovenije smo razočarani in zaskrbljeni nad predvidenimi spremembami, ki jih je MIZŠ pripravilo. Gre za grobo poseganje na področje športa za vse, ki je že tako podhranjeno in še daleč neskladno s smernicami, ki jih določata npr. Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji 2014-2023 (NPŠRS, <https://www.ljubljana.si/assets/Uploads/nacionalni-program-sporta-RS-2014-2023.pdf>) ter Evropska listina o športu (<https://www.coe.int/en/web/sport/european-sports-charter>), ki jo je sprejel Svet Evrope.

»Šport je dejavnost, ki bogati kakovost posameznikovega življenja, zaradi svojih učinkov pa pomembno vpliva na družbo. Šport ima izjemne možnosti, da združuje ljudi in da doseže vsakogar ne glede na starost ali socialno pripadnost. Ljudje se v veliko večino športnih dejavnosti vključujejo ljubiteljsko, določenim ljudem pa je šport tudi poklic. S športom se lahko ukvarjajo neorganizirano, lahko pa se združujejo v društvih ali drugih športnih organizacijah.« tako je zapisan uvodnik v NPŠRS, ki jasno govori o pomenu športa za našo družbo. V nadaljevanju je v poglavju »poslanstvo« zapisano, da *»Z nacionalnim programom športa 2014–2023 država soustvarja pogoje za razvoj športa kot pomembnega dejavnika razvoja posameznika in družbe ter prispeva k zmanjševanju neenakosti na področju dostopnosti do športne vadbe. Nacionalni program športa 2014–2023 opredeljuje javni interes, ki ga udejanjajo nosilci in izvajalci slovenskega športa. Udejanjanje javnega interesa bomo dosegli tako, da bomo: zagotovili vsakemu posamezniku možnosti za dejavno sodelovanje v športu v varnem in zdravem okolju; skladno z načeli trajnostnega razvoja ustvarjali spodbudno okolje za razvoj različnih oblik športne dejavnosti za vse skupine prebivalstva, dejavnega transporta ljudi (pešačenje, kolesarjenje, rolanje ipd.), njihovega druženja in preživljanja prostega časa (igrišča, parki, naravne poti idr.); krepili vlogo in pomen predvsem tistih športnih društev, ki prebivalcem ponujajo kakovostne športne storitve, imajo značaj javne dobrine in so kot taka pomemben del civilne družbe, ki si s svojim pretežno prostovoljnim delovanjem prizadevajo tudi za dobrobit celotne skupnosti.«*

Zapisano je nekako skladno z Evropsko listino o športu, ki je bila sprejeta na 7. Konferenci evropskih ministrov odgovornih za šport v sklopu Sveta Evrope na Rodosu 15. maja 1992 ter revidirana 16. maja 2001. Listina je nadaljevanje Evropske listine športa za vse, ki jo je Svet Evrope sprejel že leta 1975. Dokument ima pri delu Sveta Evrope na področju športa izjemno težo, saj je bil sprejet z namenom, da države članice Sveta Evrope na temelju določil Evropske listine o športu v svojih državah vzpostavijo enotne temelje za razvoj športa v celoti. Evropsko listino o športu je sprejela tudi Vlada Republike Slovenije 4. februarja 1994 s priporočilom, da se pri uvajanju zakonodaje in drugih predpisov s področja športa upoštevajo smernice in določila, zajeta v listini.

Evropska listina o športu v svojem namenu jasno govori, da se v državah članicah pospeši razvoj športa kot pomembnega dejavnika v človekovem razvoju ter tako omogoči vsakemu posamezniku, da ima možnost udejstvovanja v športu in rekreaciji v varnem in zdravem okolju. Športno aktivnost, bodisi zaradi sprostitve in rekreacije bodisi zaradi izboljšanja zdravja ali videza ali pa zaradi izboljšanja rezultata, je treba vzpodbujati v korist vsega prebivalstva z zagotovitvijo primernih objektov, naprav in programov vseh oblik in s pomočjo usposobljenih inštruktorjev, vaditeljev ali "animatorjev".

Tudi zakon, ki ureja področje športa (**ZŠpo-1**), govori o **vzpostavljanju možnosti za ukvarjanje s športom za vsakega prebivalca Republike Slovenije** ne glede na spol, raso, socialni status, versko prepričanje, jezik in narodnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino (3. člen). Država uresničuje javni interes v športu z zagotavljanjem materialnih pogojev in sredstev za uresničevanje nacionalnega programa, načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javnih športnih objektov in površin za šport v naravi ter z zagotavljanjem spodbudnega davčnega in administrativnega okolja za šport (4. člen).

Izvedbeni načrt NPŠRS govori o načrtovanih sredstvih za izpeljavo Letnega programa športa 2014-2023, in sicer postopno povečanje sredstev za programe športa: leto 2014: 33,34% , 2020: 42,00% , 2023: 45%. Od tega bi morala biti športna rekreacija (šport za vse) deležna postopne večje finančne podpore (2011: 1,85%, 2018: 3,00% in 2023: 4,36%). Žalostno je ugotoviti, da se navedeno ne uresničuje. V pregledu športa v Republiki Sloveniji v obdobju 2014-2019, ki ga je izdal MIZŠ, se javna sredstva za šport, ki se jih namenja za športno rekreacijo, ne izvršujejo v zastavljenem obsegu. **Prvotno predvidena sredstva v višini 1,25% za področje športne rekreacije od vseh sredstev iz javnega razpisa 2020 govorijo o temu, da se sredstva znižujejo** (primerjava: leta 2014 so bila sredstva cca. 2,2%, leta 2018 okrog 1,7%), **po predvideni spremembi pa se celo ukinjajo!**

Slovenija je razglasila epidemijo novega koronavirusa 12. marca 2020 ob 18h, dan prej pa je svetovna zdravstvena organizacija (WHO) razglasila pandemijo. Skladno s tem se je tudi športna dejavnost zaustavila za dobra dva meseca. Najbolj je utrpelo področje vrhunškega oz. tekmovalnega športa, saj so treningi in tekmovanja odpadli v celoti. **Zelo pozitivno je zaznati, da se je področje športne rekreacije uspelo organizirati na drugačen način. Veliko je bilo vodenih rekreativnih vsebin preko interneta, ljudje so se tudi individualno rekreirali v bližini svojih domov ali pa doma.** Dejavnost športne rekreacije se je zmanjšala, ni pa v celoti ugasnila, kot je npr. vrhunski šport. Lepo je bilo začutiti, da so ljudje pripisali gibanju pomemben del vsakdanjika, kar daje vedeti, da si želijo rekreacije. **Zato nas toliko bolj preseneča ukrep MIZŠ, ki dejansko ukinja sredstva področju, ki je tudi v času epidemije delovalo (res da v okrnjeni obliki), na drugi strani pa »nagrajuje« vrhunski šport, ki je dva meseca miroval.**

Povsem nelogična in nerazumna je odločitev MIZŠ, ki neposredno uničuje področje športne rekreacije, ki je nekako vitalnega pomena za zdravje in imunski sistem prebivalcev Slovenije. Vsi dobro poznamo pozitivne učinke športne rekreacije, ki so univerzalni ne glede na starost, spol in zmožnosti. Že nekaj minut vadbe pomaga k boljšem počutju, obenem pa prispeva k boljšem psihofizičnem stanju ter naravni krepitvi imunskega sistema. Ne smemo pozabiti tudi na pomemben socialni faktor, ki ga rekreacija omogoča skozi druženje. Zato ni čudno, da je tudi **WHO podala priporočila o trajanju telesne dejavnosti, ki pravijo, da za doseganja večine koristi za zdravje pri odraslih zadošča zmerna telesna dejavnost**, ki traja skupaj vsaj 30 minut na dan, izvaja pa se večino dni ali vse dni v tednu. Za preprečevanje prekomerne teže in debelosti pa se priporoča vsaj ena ura zmerne do zelo intenzivne telesne dejavnosti na dan (https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44399/9789241599979_eng.pdf;jsessionid=77A832AF94DFB0B2A1169EBB07487C77?sequence=1). Tudi **Združeni narodi** (UNESCO) so v času pandemije izpostavili pomen gibanja za zdravje, vzpostavili so namreč aplikacijo pod sloganom »**premagajmo pandemijo: globalni zdravstveni izziv Združenih narodov**« tako, da vsak posameznik

opravi vsaj 10.000 korakov na dan (<https://www.un.org/en/coronavirus/global-health-challenge-2020>). Ne nazadnje je tudi povsem logično določeno ime postavke v Letnem programu športa, ki veliko pove, čemu so sredstva namenjena: »**Celoletni športno-rekreacijski programi na nacionalni ravni, ki imajo visoko pozitiven zdravstveni učinek**«.

Verjamemo, da ni nobene potrebe navajati dodatnih argumentov o pomenu gibanja na počutje in zdravje ljudi. Vsi se dobro zavedamo, da če se ne bomo gibali, se bo zdravstvena slika poslabšala, kar posledično pomeni večje breme na zdravstveno blagajno. **Zato bi pričakovali, da bi MIZŠ sredstva za področje športne rekreacije dejansko povečalo, kajti ravno epidemija je pokazala kako pomembno vlogo igra le ta v našem življenju.** Če se navežemo na izjavo predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja, g. Thomasa Baha (<https://www.olympicchannel.com/en/stories/news/detail/ioc-president-bach-governments-sport-economic-recovery-programmes/>), lahko tudi mi potrdimo, da bi morala naša država izkoristiti vse prednosti, ki jih nudi telesna dejavnost tudi v boju proti epidemiji COVID-19. **Torej dati še večjo finančno podporo vsem društvom in zvezam, ki pokrivajo to področje – športa za vse. Kar pomeni, da bi se sredstva za področje športne rekreacije (postavka celoletni športno-rekreacijski programi na nacionalni ravni, ki imajo visoko pozitiven zdravstveni učinek) morala podvojiti (iz 280.000 EUR na 560.000 EUR).**

Spoštovani predsednik vlade, g. Janša, državni sekretar, g. Dolinšek in ministrica, ga. Kustec. Drugi steber športa (šport za vse) je finančno neprimerljiv z vrhunskim športom, saj govorimo o gromozanskih milijonskih razlikah, ki jih MIZŠ nameni. Na drugi strani pa kaj hitro ugotovimo, da je v vrhunskem športu mogoče zgolj majhen odstotek Slovencev, ki se ukvarjajo s športom. Vsi ostali se ukvarjajo s športom / telesno vadbo ali v lastni režiji ali v organizirani obliki v raznih klubih, društvih in zvezah. **Pomislite, koliko več bi lahko naredili za zdravje našega prebivalstva, če bi MIZŠ spoštovalo vsaj tiste finančne kazalce, opredeljene v NPŠRS za področje športne rekreacije. Koliko več ljudi bi bilo srečnih, veselih, boljšega počutja in zdravja. Koliko večja bi bila delovna storilnost delavno aktivnega prebivalstva. In nenazadnje, koliko manj denarja bi porabili za kurativo.**

Ne smemo pozabiti na poziv iz Tartuja k zdravem načinu življenja (Evropska komisija, 22. 09. 2017, https://ec.europa.eu/sport/sites/sport/files/tartu/ewos-tartu-call_sl.pdf), ki med ostalim »*spodbuja objave najnovejših informativnih pregledov držav o telesnih dejavnostih za krepitev zdravja ter spodbujanje zbiranja, izmenjave in izvajanja dobrih praks; zlasti opredeljevanje dobrih praks za stroškovno učinkovite ukrepe za spodbujanje zdravja in preprečevanje bolezni (reševanje vprašanja telesne nedejavnosti)...*«. **S čim se bo lahko Slovenija pohvalila? S tem, da ukinja sredstva za celoletne športno-rekreacijske programe na nacionalni ravni, ki imajo visoko pozitiven zdravstveni učinek?** Ne pozabimo, da po eurobarometeru (<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2164>) sodi Slovenija v sam vrh najbolj telesno aktivnih prebivalcev. Do kdaj še?

Zaključili bi s tekstom iz NPŠRS: »Šport je temeljna pravica vsakega človeka, tako otroka, mladostnika, odraslega človeka, starostnika, znotraj teh skupin pa tudi vseh oseb s posebnimi potrebami. **Športna dejavnost je pomembna za blaginjo prebivalcev Republike Slovenije.** Zaradi vpliva na razvoj mladega človeka in s tem tesno povezanega oblikovanja zdravega življenjskega sloga ter pridobivanja socialnih kompetenc predstavlja športna dejavnost otrok in mladine prednostno vsebino nacionalnega programa športa, prav tako pa je izjemnega pomena redna športno rekreativna dejavnost odraslih, ki ne sme podleči diskriminaciji na podlagi socialno-ekonomskega statusa.«

Spoštovana kolegica Kustec, spoštovana kolega Janša in Dolinšek. Odločitev je v rokah Vlade RS in MIZŠ, ali si želimo, da je slovenski narod telesno dejaven in s tem boljšega telesnega, duševnega in socialnega počutja, ali si želimo ljudi s šibkim imunskim sistemom, občutljivim že na vsako vremensko spremembo?

S spoštovanjem,

Dejan Crnek, predsednik
Športna unija Slovenije

